

Archivy | Texty | Články | Zachrání nás láska, řekl v Praze největší žijící arabský básník. Tvrdě kritizoval Západ

Zachrání nás láska, řekl v Praze největší žijící arabský básník. Tvrdě kritizoval Západ

Daniel Konrád pro Hospodářské noviny.

Mírné rozpaky převažují po prvním dnu Festivalu spisovatelů Praha, jehož hlavním hostem byl v sobotu největší žijící arabský básník Adonis.

Sedmaosmdesátiletý Syřan, který kritizuje spojení islámu a mocenských struktur, při diskusi v českém Senátu nezopakoval své kontroverzní výroky – třeba že islám je u konce a nadále bude šířit jen násilí. Zato opakovaně kritizoval Západ kvůli tomu, že zasahuje na Blízkém východě.

Adonis byl navzdory vysokému věku ve formě, přesto působil unaveně a v debatě s českým velvyslancem ve Francii Petrem Drulákem si stěžoval, že špatně slyší. Od některých témat utíkal, a byť se Drulák dožadoval odpovědí na své otázky, mnohé Adonis jen naznačil a nedořekl.

Ve vzduchu tak zůstaly viset básníkovy kontroverzní věty jako "Američané vymysleli bin Ládina, Tálibán a Islámský stát", popřípadě že "současný islám je vynálezem Američanů a Evropanů".

V jednu chvíli Drulákovi přímo řekl, že také jeho země je zodpovědná za současný stav na Blízkém východě. "Místo abyste nám pomáhali vytvářet společnosti bez víry, které budou osvobozeny od tmářství, jste všichni proti nám," stěžoval si Adonis.

Drulák nepopřel, že Západ na Blízkém východě zasahuje. Když se ale ptal, jak tedy postupovat, odpověď nedostal. "Neříkám, že Západ je jediným viníkem, také my neseme velký díl zodpovědnosti," konstatoval pouze básník.

Debatu tak ocenili hlavně ti, kdo Adonisova jinak promyšlená a vyargumentovaná stanoviska znají z knižních rozhovorů či dřívějších vystoupení.

Básník se dlouhodobě vyslovuje pro oddělení státu a náboženství, raději by mluvil o občanech arabských států než o muslimech. Odmítá revoluce takzvaného arabského jara ze začátku dekády, neboť podle něj neusilovaly o rovnoprávnost pohlaví a svobodu slova, ale představovaly pouze boj mocenských struktur.

"Existuje velký rozdíl mezi muslimy a islámem coby mocí. Současný islám je mocenský, spjatý s bohatstvím arabského regionu a ropou. Je to strategické území. Kdyby měl lid svobodu, bylo by nutné oddělit náboženství od moci, kultury a společenského života," řekl v Praze Adonis, který za zlatý věk islámu považuje období zhruba od osmého do 13. století.

"V našich dějinách nemáme básníka, o němž by bylo možné říci, že je velký autor a zároveň věřící. Všichni básníci byli proti náboženství," uvedl Adonis, přesvědčen, že dokud se islám nezreformuje, bude svobodnou tvorbu potlačovat.

Například v loňském knižním rozhovoru zvaném *Násilí a islám* podrobně vysvětluje, proč spousta velkých arabských filozofů či mystiků stála na okraji islámského myšlení a Koránem se pouze zaštiťovali, aby nebyli označeni za heretiky.

„Prorok Mohamed je posledním z proroků, po něm už žádný další nepříjde. Pravdy, které hlásal, jsou konečné a jiné existovat nebudou. Svět je rozdělený na věřící muslimy a ostatní a nikdo už nesmí dodat nic nového, dokonce ani bůh,“ zjednodušil v Praze některá východiska Koránu Adonis, podle nějž v islámské společnosti kritizovat vládců znamená de facto kritizovat boha, a proto kritické myšlení nevzkvétá.

"Muslimové jsou stejně jako ostatní lidé tvůrčí a také se kreativně vyjadřují, jen to bohužel dělají jinde než doma," dodal Adonis, který je toho sám důkazem od 80. let, kdy se natrvalo usadil v Paříži.

Sobotní debata se týkala výhradně islámu. Teprve v dalších dnech budou návštěvníci Festivalu spisovatelů Praha moci poznat Adonisovu poezii, která dosud nebyla přeložena do češtiny a díky níž je autor pravidelně zmiňován jako favorit na Nobelovu cenu za literaturu.

V Senátu na ni přišla řeč až na konci vystoupení, kdy Adonis prohlásil, že „poezie je jako láska, proměňuje oba zamilované lidi a mění prostor kolem nich“. Podle něj sice poezie nemůže změnit svět, může však ovlivnit, jak se člověk na svět dívá a čemu přikládá důležitost. „Poezie může vytvořit nový pohled na svět. Pak už je na politice, aby tento pohled rozšířila,“ pravil.

Konečně tak alespoň jednu moderátorovu otázku zodpověděl kladně. „Takže ze současné situace nás může dostat láska?“ ptal se Drulák. „Ano, co jiného než láska nás může zachránit?“ přitakal Adonis.